

NOVICAM

k novimu letu iz Celovca!

Ko bi ptičica bil, pa perutice imel, bi k novimu letu Slovence povsod obiskal; bi vse kraje obletel, kjerkoli živé; bodi na Zili ali Dravi, na Savini ali Savi, na Muri ali Béli, na Pivki ali Ljubljanci, pri Koritnici ali Nadiži ali pa blizo morja silniga — povsod bi jim srečo vošil, veselo sprepéval — trikrat bi „Slavo“ glasno zagнал, de bi po vsi Slavenii razlegalo se. Pervo: Slava Bogu, de smo dočakali srečno noviga leta! Drugo: Slava nadvojvodu Janezu prejasnimu, ki je „Novice“ nam priskerbel! Tretjo: Slava slavni družbi kmetijski na Krajskim, ki nam „Novice“ izdaja! Vsim dobrim dušam, dragim domorodcam in zlatim prijatelam bi vošil po staro-slovenski navadi, de bi bili zdravi, ko ribice v vodi, veseli, ko ptičice v gojzdu, močni, ko medved v gori — in de kratko povem, — sprepeval bi sladko slovensko, de bi njim vsim, ki bi zaslišali, od ljubezni do slovensine serce se vnémalo. — Pa joj, jez ptičica nisim, perutic tudi nemam; leteti ne morem, še peti neznam; samo želje preserčne, samo ta listič béli Vam pošljem! —

Ravno ko sim to dopisal, poterka nekdo pri meni na duri. Pri nas človek ne veš, kakó bi se oglasil, ali po némško, ali po slovensko, ker ne veš, ali je pred durmi Némec ali Slovenec. Vsecko jedno (vse jedno)! pravijo Čeho-Slaveni; vsecko jedno! sim mislil tudi jez sam pri sebi; kdo je pred durmi ne vém, de sim pa jez v jispi Slovence, to vender gotovo vém, in zato zavpijem na mesto: Herein! po slovensko: Zdravo! In glej, pogodil sim! Naš prijazni sosed Radislav, ki tudi rad bere naše Novice, stopi v jispo rekoč: Dobro jutro, gospod!

Jez. Bog daj, ljubi moj Radislav! ravno sedaj pišem našim Novicam.

Rad. Dobro! Dobro! Pa povejte mi enkrat prav po potu, zakaj so se naše „Novice“ noviga pravopisa prijele?

Jez. Ali se ti pretežek zdi? ali ti morebiti ni prav po volji?

Rad. Težek ni; komur bi se pretežek zdel, takimu bi ne bilo pomagati, tudi nisim še nikogar slišal, de bi se bil nad tem pritožil. Meni se prav dobro prileže; še stara bohoričica mi je dopadla, pisali smo *fh*, *zh* z dvema pismenkama, kar se mora po némško pisati *fch*, *tsch* z tremi ali četvermi. Po novim je pa kakor ima biti: jeden glas in jedna pismenka. Zakaj se je pa ravno ta pravopis izbral, tega ne vém.

Jez. Zato kér je lahek in dosleden (folgerecht), posebno pa zato, ker je naj bolj razprostranjen med Slavjani, ki z latinskimi pismenkami pišemo. Sedaj bodemo lahko brali, mi bukve njihove, oni pa naše.

Rad. To je pa že prav lépo!

Jez. Ni samo lépo, je tudi koristno. De ti po domače povem: Meni se zdi pravopis in naše slovstvo (literatura) kakor velik voz, natovaren naj zlahknejšiga blaga, kteriga moramo pa še le vsi vkupej domu pripeljati. Jeden sam ga ne zgane, voz sam pa tudi ne gre — to se vé. Če naš blago mika, moramo pametno vpreči in varno peljati. Ako bi bilo, postavim, nekaj voznikov, in bi imeli nekoliko parov konj in bi jih vpregli dva pred voz, dva ritnisko za voz, pri strani pa k vsakimu kolesu par, ter bi jeden vlekel naprej, drugi nazaj, pri

strani pa vsaki na svojo stran — kaj misliš, dragi moj Radislav! kako bi to šlo?

Rad. De bi te muri popil! Takó vpregovati še nisim vidil, kar sim živ.

Jez. No — kakó bi to šlo?

Rad. To bi ne šlo nikakor — na mestu bi ostalo vse, voz, blago, konji in vozniki; in ako bi hijkali in konje naganjali, de bi se štrange tergale, vse zastonj.

Jez. Prav imaš, taka je. Ako bi pa leti vozniki prijateljsko pripravili konje poredama pred voz, pa vsi zložno pognali, bi pa šlo gladko po cesti, kakor bi igral. Taka je pri pravopisu, pri slovstvu in pri vsaki stvari.

Rad. Ljub mi je bil ta pravopis že poprej, pa še ljubši mi je sedaj, kar to vém.

Jez. Slovenci pišejo tudi veči dél že z tem pravopisam. Čudno naglo se je med nami razprostranil. Vidiš, kako lépo gre naprej, kader se ne prepriamo, kadar bratovsko med seboj ravnamo. Kjer je ljubezen bratovska, tam je obilno blagoslova božjiga!

Rad. Nekaj bi pa vender še želil.

Jez. Kaj pa bi to bilo?

Rad. Ko ravno novicam pišete, pišite jim še to, de bi bilo dobro, de bi se v prvem listu vsakiga pol leta na prvi strani spodej kratko opomnilo, kakó se po starim in kakó se po novim bere. Novice se bodo zmirej še dalej razširale, vsakiga pol leta bode jih še nekoliko vnovič pristopilo, kteri še niso tega pravopisa navajeni, za nje je potreba, de se to zaznamnja.

Slavno vredništvo! Jez sim popolnamà Radislavove misli. *) Tudi se to lahko zgodi; dovolj je, ako se samo te le besédice pristavijo:

„c, s, z, fe izgovarjejo kakor stari z, f, s,
c, s, z, „ „ „ „ zh, fh, sh, —“
in to naj bi se tiskalo v vsake bukve, ki se pri nas v tem pravopisu izdajajo, v novicah pa na prvi list vsakiga pol leta, in to dotlej — dokler se ta pravopis pri nas v šole ne vpelje, de ga bode vsaki znal, kteri se brati uči. Matija Majer.

Ptizhi fo veliki dobrotniki kmetijstva.

Nobena rezh gofenz bolj ne smanjsha in ne pokonzhá, kakor nektere ptize, ktére fo she od Bogá v to namenjene. S temi besedami fkufhen „Krajnfki vertnar“ kmetifhke gospodarje fvari, de ni prav take ptizhike, ki fo nafhi veliki dobrotniki, loviti in jih moriti — ter jih nagovarja, de bi si fhe le prisadevali, te pridne shivalize v verte privabiti, de bi nam drevje gofenz ozhifile. Vunder je pa pri vřim tem fhe prav veliko ljudi na fvetu, ki od velike dobrote ptiz zlo nizm ne vedó, in le miflijo, de nifo sa nizm drusiga vřvarjene, kakor sa peti, jefti in pomnoshiti fe. Špet drugi fo pa, ktéri menijo, de je Bog ptize le sa pojedino zhlovekov vřvaril, in jih sato tudi prav jaderno lovijo in morijo. Prav slo naf ferze bolí viditi v jefeni in posimi zele fhope umorjenih ptiz v meřta nofiti in jih ondi sa majhne krajzerje prodajati. Koliko fhkode bi bilo po polju in po vertih obvarvane, zhe bi fe bile te shivalize pri shivljenju puřtile!

Tega pa ne terdimó, de bi bile řplóh vse ptize

*) Ravno to so tudi naše misli bile.

Vredništvo.